

«El procés revolucionari a Portugal encara no ha acabat»

Aquest 16 de juliol farà 15 anys que Vasco Dos Santos Gonçalves, aleshores coronel de l'exèrcit portuguès, era nomenat primer ministre del seu país. Ara, és general en la reserva. Una reserva on han anat a parar gairebé tots els militars que intentaren una missió impossible: fer una revolució de la mà del poble.

Tomàs Ribera

Vasco Gonçalves ha passat per Barcelona acompanyat d'un altre mite vivent de l'anomenada *Revolució dels clavells*, l'almirall Rosa Couthinho. Invitat pel PCC, Vasco Gonçalves ha participat en la festa del Partit dels Comunistes de Catalunya. Perquè Vasco Gonçalves, militar atípic, i l'únic polític europeu que ha tingut una revolució a l'abast de la mà des dels anys 50, continua creient en la revolució.

Vasco Gonçalves és un home de matisos: «El Govern que jo vaig presidir a partir del 16 de juliol de 1974 no era un govern revolucionari. Era un govern on participàvem uns quants revolucionaris, sobretot membres del Moviment de les Forces Armades (MFA)».

El MFA aglutinava les forces progressistes de l'exèrcit colonial portuguès. Majoritàriament format per joves oficials, volien posar fi a una guerra estúpida que es desenvolupava a milers de quilòmetres de Portugal, a Angola i Moçambic sobretot, i estaven convençuts que la independència de les colònies era l'única solució.

«Excepte jo i un altre coronel, la resta dels membres del MFA eren tinentes i capitans. Durant anys i anys, els militars de carrera havíem conviscut amb oficials procedents de les milícies universitàries. I van ser aquests, junt amb els diferents moviments d'alliberament nacional que lluitaven a les colònies, els que ens van fer veure que calia posar fi a la dictadura i a les colònies».

Aquell juliol de 1974, va fer història a la Península Ibèrica: a Madrid, el general Franco era ingressat en una clínica per a ser tractat d'una flebitis. Era el principi de la fi del dictador, i el començament de la transició.

«A Lisboa —continua Vasco Gonçalves— començava la revolució. I no perquè ho haguéssim decidit els militars del MFA. Nosaltres només volíem que s'acabara la dictadura i el colonialisme, instaurar un procés constitucional, i tornar a les casernes. Però va ser

TOMÀS RIBERA

«Cal que la Mediterrània deixi de ser un polvorí».

el poble qui va exigir reformes més profundes».

I és així com el govern de Vasco Gonçalves nacionalitza la banca, els transports i les comunicacions, i fa la reforma agrària.

Segons Vasco Gonçalves, «el poble s'havia estructurat entorn del Partit Comunista, el Partit Socialista, els moviments catòlics progressistes, i els sindicats. El MFA hi va trobar el seu principal suport per a portar endavant el seu programa polític, davant l'oposició de la burgesia, tot i que part d'aquell suport era, sobretot, de portes enfora».

Durant mesos i mesos Portugal va ser una festa. Es desmuntà el vell aparell repressiu de la dictadura, simbolitzat per la sinistra PIDE, els grans latifundis van ser ocupats per

jornalers sense terra; les antigues colònies arribaven a la independència, i no hi havia cap dubte: sota el govern de Vasco Gonçalves, una autèntica revolució sacsejava Portugal. Però tindria una vida tan efímera com els clavells que li van servir de símbol: només un any després, per l'abril de 1975, els socialistes guanyen les eleccions. A l'agost, Vasco Gonçalves és destituït. La col·laboració entre els comunistes prosoviètics de Cunhal i els socialistes (socialdemòcrates) de Soares és absolutament impossible. La contrarevolució ha començat.

Vasco Gonçalves recorda: «La socialdemocràcia alemanya es bolcà en la seva ajuda a Mario Soares. Aquest podia haver pactat amb l'esquerra o amb la dreta; com tothom sap, ho va fer amb la dreta».

Una dreta que trobà en els sectors més ultramuntans de l'Església portuguesa i en l'ambaixador nord-americà Carlucci, els seus principals animadors. Al cap de poc, els grans terratinents de l'Alentejo recuperaren els seus latifundis, i els jornalers continuaren —continuen encara— en la seva secular misèria.

Avui, la Revolució dels Clavells pot semblar a molts un episodi tancat de la història. No és aquesta, però, l'opinió de Vasco Gonçalves: «El procés revolucionari de Portugal no ha acabat. Està en període de reflux. Com passa a Europa, on l'esquerra també està en reflux».

La Comunitat Econòmica Europea és, per a Vasco Gonçalves, una mena de mercat on la patronal, les multinacionals i els polítics, ballen al so que toquen els EUA i el Japó: «I cal superar aquesta situació. Europa ha de parlar-los de tu a tu als EUA i al Japó, com cal que coexisteixin tots els països d'Europa, i col·laborin per la solució de problemes comuns».

Del Portugal d'avui, diu que el poble se sent enganyat; de la Mediterrània, que cal que deixi de ser un polvorí, i que corre el perill d'esdevenir una mar morta. □